

bona invicem conferentes, regali funeri insistebant. A integro ab omni populo electus in principem, trans-
 76. Mane autem jam facto, licet jam olim unctus tulit corpus patris in civitatem, quam ipse magni-
 esset in regem et a beato apostolico designatus in fice construxit, vocabulo Magathabur¹⁴⁸². Itaque de-
 imperatorem, spei unicæ totius ecclesiæ, imperatoris functus est Nonis Maii, quarta feria ante Pente-
 filio, ut in ¹⁴⁸² initio certatim manus dabant, fidem costen, imperator Romanorum, rex gentium, di-
 pollicentes et operam suam contra omnes adversa- vinarum humanarumque rerum multa ac gloriosa¹⁴⁸³
 rios sacramentis militaribus confirmantes. Igitur ab sæculis relinquens monumenta ¹⁴⁸³.

EXPLICIT LIBER III RERUM GESTARUM SAXONICARUM ¹⁴⁸⁴

VARIÆ LECTIONES.

¹⁴⁸² deest 3. ¹⁴⁸³ magadaburg 2. Magdaburg. 3, ¹⁴⁸⁴ religiosa 3. ¹⁴⁸⁵ in 3. et 4. procul dubio ex 6 hæc in
 codd. haud obvia adduntur: Hujus anno primo, qui est a Dominica incarnatione DCCCXXXVII Ungari
 Franciam et Alemanniam et Galliam usque Oceanum Burgundiamque devastantes, per Italiam redierunt.
 Monasteria sancti Galli et sancti Bonifacii cremantur. Rudolphus rex Burgundiæ, et Arnoldus dux Norico-
 rum obierunt. ¹⁴⁸⁶ Ita 1. et 2.

ANNO DOMINI DCCCCLXXXIII.

JOANNES

ABBAS SANCTI ARNULFI METENSIS.

NOTITIA HISTORICA.

(Apud Fabricium, Bibliotheca med. et inf. Lat.)

JOANNES abbas S. Arnulfi Metis ord. Bened. scriptor *Vitæ Joannis abbatis Gorziensis*, a. 962. in Actis
 Sanctor. tom. III, Febr. 27, pag. 690-715 cum notis Bollandi: et in Mabillonii sæc. V Benedict. p. 369.
 Idem scriptor post a. 951 *Vitæ et translationis duplicis S. Glodesindis* virginis, quæ temporibus Childerici
 circa a. 608 traditur claruisse. Exstat apud Labbeum T. I Bibl. novæ mss. pag. 720-740. Et in Actis
 sanctor. tom. VI, Julii 25, pag. 210, et in Mabillonii Actis Benedictinis sæc. II, pag. 1087, et sæc. IV,
 pag. 435. Vitam, sed interpolatam, ediderat Surius 25 Jul. testatus codices quosdam auctorem habere
 quemdam Bernardum abbatem, alios Albertum monachum. * Admonuisse juvat scriptorem hunc non qui-
 dem ex integro scripsisse Vitam S. Glodesindis, sed ab alio quopiam, forte a Bernardo abbate, vel Alberto
 monacho datam reformasse, atque additis de suo quibusdam auxisse, uti monent auctores Historiæ litte-
 rariæ Gallicæ tom. VI, pag. 423, qui et addunt Joannem hunc scriptorem in vivis adhuc egisse anno 977,
 sicut et anno 984, non amplius inter mortales exstitisse.

VITA SANCTÆ GLODESINDIS ⁽³²⁰⁾

ABBATISSÆ METENSIS

Auctore Joanne abbate sancti Arnulfi Metensis.

Apud Mabill., Acta SS. ord. S. Bened., Sæc. V, pag. 1087.)

PROLOGUS.

1. Multa jam diu prece sanctitatis vestræ, sorores B perurgente, ne quid vestro denegarem amoris id
 in Christo charissimæ, paulo immoderatus me demum effecit: quia quod petebatis, non modo ho-
 (320) S. Glodesindis memoria, celebris semper fugiens, velamine capitis misso sibi a Deo per an-
 apud Metenses, in antiquis Martyrologiis (si Meten- gelum, se et sua Deo delegavit. » Ejus monasterium
 ses Fastos excipias) desideratur. Sigebertus mona- S. Glosinæ, truncato (ut fit) nomine, appellatum,
 chus in Chron. ad ann. 615 ejus mentionem facit his sanctimonialibus Benedictinis hætenus addictum
 verbis: « Glodesindis Metensis claret, quæ sponsum intra Metarum urbis mœnia subsistit.

nestum, verum omnino constabat religiosum, idque me recusare cum indignum, tum etiam sentiebam periculosum. Etsi vires aliquantulum reputabam præponderare negotium, rursus animum subibat, quod charitas, quæ non sua, sed quæ proximorum sunt cogit curare, quo difficilioribus ejus causa instatur, eorum facilliorum successuum novit aditus ministrare. Neque in causa Dei verendum, eum cui res agitur, pro se operanti deesse: tantum fide non infirmari contingat. Impellitis itaque, ut sacratissimæ virginis Christi Glodesindis, cui devotis continue adhæretis excubiis, quæ conversationis initia, qui medii actus in

finem usque feliciter consummatum exstiterint, quantum ex scriptis quæ ad nostram ætatem qualibuscunque litteris adnotata perdurant, queam advertere, stylo quoquo possibile sit audeam pertentare. Quo tanto tempore tantaque instantia flagitatum, quia indecens videtur obniti, ope ejusdem præstantissimæ virginis Deo spiritu mundo inhærentis virtutibus, tum vestris pariter fretus orationum subsidiis; etsi non sine quodam rubore, uti qui parcitatem proprii perpendam ingenii, non diu per longa moratus exordia ociosæ narrationi accedam.

INCIPIT VITA.

2. Temporibus Childerici (321) apud historicos celebratissimi regis Francorum, in Gallia Belgica quæ ex gente postea Franciæ nomen mutavit, virgo Domini Glodesindis eximia, satis nobili generis stemmate procreata, patre illustrissimo eodemque duce clarissimo, cui vocabulum Wintro (322), matre Godila luce generositatis non dispari, ab ineuntis ætatis ingressu multa virtutum dote insignis, multisque exemplo in via castitatis futura, vita et moribus clara enituit. Hæc cum in domo parentum quoad puellares annos excederet, integre et sub omni esset educata diligentia: ubi jam tempus quo se dignis natalibus despondi deberet accessit, juveni cuidam nomine Oboleno a parentibus ex more sponsa decernitur: Christo vero se ubique protegente, non minus corpore quam mente servatur intacta. Et (quam semper mira in electis suis Dei misericordis custodia!) cum tempore desponsationis exacto juvenis virginem, ut sit, a parentibus suscepisset, domum cum grandi frequentia nuptias paraturus deducit. Sed quia sancta virgo cœlesti sponso jam corpus et animam suam consecraverat, eodem forte prædicto sponso, consilio utique Divinitatis, jussu regio evocato, palatium juvenis sine mora contendit. Quo cum pervenisset, multis et nefariis ei ingestis sceleribus graviter in eum regalis est incensa severitas. Ita acta retrusus custodia, annoque integro ibi digno squalore confectus, eo exacto eductus judiciali damnatus sententia capite detruncatur. Sic virginitas sancta, dum toto nisu carnali oblectationi repugnat, cunctam gloriæ temporalis pompam nihili reputat; Domino Christo quem omnibus labentium rerum præferbat deliciis pro se decertante, ei uni quem semper optaverat, corde inhærens et corpore, læta et victrix de totius jam damno corruptionis triumphat.

3. Nec se quoque adversæ potestatis defecere doli. Pater nece sponsi prioris audita puellam venerabilem rursus cogit ad thalamum. Illa quæ jam spon-

(321) Legendum *Chilperici*, quanquam auctor in Hist. Translationis S. Glodesindis, regis *Childerici* nomen tantum sub opinione appositum fuisse fatetur, deficientibus aliis notis chronologicis.

(322) Is est Quintrio seu Vuintrio dux Campaniæ, in Fredegarii Scholastici Chron. cap. 14 memoratus,

sum Christum cordis medullis imbiberat, totis nisibus resultare, nec in eam labem virtuti semel fixum animum inductione qualibet inclinare. Die interea nuptiarum ex condito parentum instante, beata virgo præ ejus specie quem oculis mentis incorruptibilem, immarcessibilem, immortalem conceperat, hunc post paululum putredinem et filium hominis vermem attendens, patre pie contempto, Dei ac sanctæ matris Ecclesiæ confugium petiit. Erat patri soror memorandæ sanctitatis Rotlindis nomine, fama religionis Treveris opinatissima. Ad hanc eam secum abducere tentabat, ut saltem ejus suavis animus puellæ emollitus paternis non recusaret obtemperare consiliis. Sed quid contra lumen æternitatis cæca molitur instantia? Sancta virgo patris jussis animo virili obluetans, urbem populis, potentia, ipsaque sui antiquitate terra marique memorabilem Mettim seu Mediomatricum maluit expetendam. Est in eadem urbe basilica beatissimi protomartyris Stephani, quam multis sæpe operatio divina miraculis illustravit. Hanc ancilla Christi cum jam sibi res prope ad vim spectaret, ingressa, ibi intra altare et confessionem, ubi cum ejusdem martyris sanguine (323) plurimorum continentur sanctorum reliquiæ, se profugam collocavit. O sæclis omnibus castitatis studium merito efferendum! Quo enim fluxa mortalitas natura ipsa quamvis pœnaliter vitiata trahente descendit captiva, hoc puella spiritus vigore se fortiter retinente, quasi immanis præcipitii voraginem exhorrescens, quia alias evadendi aditus sibi obducitur, fugæ solius capit præsidium. Nec sane in sinu egens (*mendum*) aut quicumque de turba erant qui cogerent. Dux certe præpotens pater erat, qui et ipsis terrori locupletibus esset, eumque circumstipantium cohors minax instabat atque terribilis. Sed illa mori paratior quam florem virginitatis et splendorem gloriosæ amittere integritatis, nec minis concussa, nec blanditiis mota, tanquam tutissimo portu manebat interrita. Discant qui rursus cap. 18 instigante *Brunechilde* dicitur *interfectus anno tertio regni Theudeberti, Childeberti filii*, id est anno eræ Christianæ 598.

(323) Donatus in Vita S. Trudonis supra ad ann. 698 in ecclesia S. Stephani *pretiosissimum ejus sanguinem custodiri* affirmat cap. 8.

virgines præsentis exemplo non pulchrum sibi esse maritalibus subjici vinculis, non in possessionum amplitudine, non in servorum ancillarumque gregibus, non in ornamentorum diversi generis apparatu, non in quorumcunque obsequentium cuneis delectari, cum hæc omnia variis sibi casibus non sine multo utique dolore noverint amittenda, nec quidquam eorum se morte omnia prorumpente vel commitari posse, vel sequi: quin potius quæ majus omnibus est species beati pudoris, Deo angelicisque unice chara agminibus, super omnia hæc infima et mundi caduca oblectamenta sui solius voluptate, sanctoque et immaculato allici desiderio.

4. Sed ut cœpta sequamur, parentes puellam fugientem e vestigio insecuti, facto stupentes, iraque incensi, maxime cum sponsalium administri se conquesti delusos acriori instimularentur dolore; ancillam Christi ex sacro confugii loco, si qua arte valerent, conabantur abstrahere. Fit jugis ante ostium ædis sanctæ pernoctatio, intentaque die noctuque observatio, ut qualibet forte sibi facultate oblata vi abducere properarent. Puella venerabilis spiritu robustiori, animoque se obstinato immobilem tenens, ut sacrosancto adhærebat altari, nulla inde ratione vel puncto temporis aliquatenus quivit avelli, et (mirum dictu!) sex continuis diebus manens in ecclesia, non modo non egressa, sed et omni prorsus cibo abstinet et potu. Verum qui dat escam omni carni, et replet omne animal benedictione, famulam suam humanis frustratam, divinis recreat alimentis, eamque precibus assiduis cœlo intentam angelica duntaxat probatur pavisse refectio. Fide interea tam constanti perseverantiæ suæ remunerationem exigente consolationis divinæ, quæ tandiu contractam nubem mœroris abstergeret, lux repente grata resplenduit. Instante namque jam septima die quæ Dominica erat, ecce vir quidam vultu angelico, sequentibus pueris duobus pulcherrimis sub omnium conspectu advenit, partemque altaris qua virgo sacratissima pudorem tuendo celabatur, recta ingressus, velamine in sanctæ specimen religionis cernentibus cunctis B. virginis caput obnubit. Nec mora, oculis intuentium, cum his quibus apparuit sublatus, magnitudine facti, stupore et miraculo perculit universos, cum terror ipse eos ac si stolidos et mentis vacuæ sic reddidisset, ut neque proloqui, neque unde, aut qui essent qui venerant, possent ediscere.

5. Cum vero post discessum tantæ visionis ad se reversi sanctam virginem eo habitu astantem perspicerent, facile animadvertentes angelicam apparuisse præsentiam, totumque id divinitus factum esse quod viderant, nihil quo ultro resisterent erat. Tantum solo strati, vestigiisque beatæ virginis submissi, jam omni feritatis tumore supplicem in gestum converso, veniam solam pro illatis exorant injuriis. Non erat apud cor cui spiritus pietatis et rex præsidebat mansuetudinis, hic labor difficilis indulgendi: ac repente tanquam nullis læsa, omnibus quæque ea

A exsisterant posthabitis, in integram cum parentibus et cæteris rediit gratiam. Attendant hic virgines, et castitatis thesauro nihil Deo gratius vel angelis discant familiaris. Virginitati Christus inter omnia adest discrimina, spiritus cœlestes uti sponsæ imperatoris sui famuli devotissimi obsequuntur. Hæc sola immaculata Agnum sequitur ubique immaculatum: quantoque ei adhæret vicinior, tanto ad quælibet postulata auditur velocius. Ecce quam præsto huic ancillæ suæ gratia illa inæstimabilis adfuit. Vere prope Dominus omnibus qui obriverunt cor, et prope timentes eum salutare ipsius. Quo vero putas ore eam tunc in laudem sui erupisse Creatoris, aut cujus genere vocis hymnum inæstimabili fudisse cum jubilo, cum oculos lucis illius invisibilis tam placide in se dejectos, et aures illas secretissimas voci suæ tam propere cognovit admotas, tamque facili via preces datas effectui, ut angelum sanctum sub ipsis mortalium oculis ad se lætificandum et consolandum præpotenti majestate advenisse gauderet? Prophetica nimirum exultatione, jam sponsa cœlestis effecta, uti poterat ac dicere: *Induit me Dominus vestimento salutis et indumento justitiæ circumdedit me (Isa. LXI, 10)*. Itemque voce universalis Ecclesiæ ex utroque sexu collectæ uni capiti suo gratulabunda proclamare: *Sicut sponso imposuit mihi mitram, et sicut sponsam ornavit me ornamento (ibid., juxta LXX)*.

6. Beata itaque virgo cum (ut præmissum est) visceribus affluens pietatis cunctos sibi pridem infensos veniæ clementer admisisset, et parentibus deinceps in nullo impatiens placidam se subdidisset; ad prædictam amitam suam Rothildam magnæ probitatis fama celebrem quam in secundo actu de nuptiis, pudori metuens, non contumaci mente refugerat, jam in gratia percepta non minimum gerens fiduciæ, Treviros sponte contendit. Ibi pro modo conversationis tempore non multo exacto, cunctis jam bonorum studiis morum actuumque statu ad normam cœlestis disciplinæ quidquid divinitus et humanitus æquo competit et honesto plenissime informata, urbem sibi patrociniis divinis amicam Mettim repetiit. Vitæ illico arctioris ingressum, cui jam dudum sanctus ejus spiritus toto desiderio aspirabat, ancillarum Christi se cum grege collecto summa vi atque ope nitens arripuit. Est locus infra mœnia urbis ipsius, jure hereditario tunc parentum possessio, religiosiori institutio admodum opportunus. Hunc sancta virgo divinis usibus dono dari sibi exposulans, nec mora paratissima eorum liberalitate adeptum monasterium puellarum Dei hodie usque insigni pulchro materialiter decore construxit, pulchriori nihilominus virtutum robore nobiliter gubernavit. In quo usque ad centenum numerum collegium Christo famulantium adunavit, eique omni vigilanter sedulitate institit gloriosa. Quæ hujus deinceps sancti certaminis conversatio fuerit, qui in omni generis spiritualis incrementi ei profectus quotidiano usu accesserit, sub quo disciplinæ rigore et seipsa com-

presserit, et cæteris superni dux facta itineris, in se quod sequerentur præstiterit, atque ei potius quam sibi vixerit; fide atque arbitrato sanæ intelligentiæ, quam scriptis æstimo commendandum. Consideranti enim attentius, liquido caret quod B. virgo visitationem illam in se tam a supernis jucunde effusam præ oculis cordis continue versans, exterioris operis executionem interiori non disparem servabat fervori.

7. Postquam idem monasterium ad numerum sex illorum dierum, quibus præparationis sanctæ integritatis mirabili illo in ecclesia duraverat jejunio; sex item annos feliciter rexerat, Deo hominibusque grata, vita quoque et signis magnifica; in sanctitalis proposito cursu fideliter consummato, coronam justitiæ perceptura a Domino. Sponsoque diu cupito cœlesti jam socianda in thalamo, immaculata migravit a sæculo (324). Totum præterea hujus spatium mortalitatis triginta annorum cursu eam emensam esse confirmant. Nec sane de ætatis quid plenitudine perquirendum, cum quidquid fructuum annosæ senectuti esset accessurum, hoc brevi consummata nihil juvenus detraxerit. *Sunt enim juxta Sapientiam, cani sensus hominis, et ætas senectutis vita immaculata (Sap. 1v)*. Quin potius magno Dei dono justis æterna quiete recepti mundo provide subtrahuntur, ne videntes mala quæ fiunt sub sole, aut internis paululum remorentur deliciis; aut vitiis ipsius mortalitatis, quorum ipse quoque obnoxius est visus,

(324) Nempe viii Kalend. Aug., quo die in Addit. ad Usuardum et in Adonis Martyrologio interpolato ejus memoria celebratur. At quo anno S. Glodesindis obiisse dicenda est? Certe annum 610 haud excessisse videtur. Quippe tricenaria obiit, postquam pater ea semel et iterum nuptiis devoverat. Cum secundis sponsalibus nuntium remisit, viginti circiter

A contactu assiduo corrumpantur, attestante hoc eadem Sapientia: *Raptus, inquit, est, ne malitia mutaret sensum ejus, aut fictio deciperet animam illius (Ibid.)*. Funus interea ex consequenti debito honore curatur, et de more a se in eodem monasterio jam inde ab initio instituto corpus ad basilicam sanctorum apostolorum haud longe a mœnibus urbis ad portam meridiem versus effertur, atque ibi in crypta longe inferius demersa ad latus sinistrum deponitur. Nam hoc idem ipsa vivens ut fieret jusserat: eo quod cœmeterium sanctarum puellarum ejusdem loci in prædicta apostolorum ecclesia tunc temporis haberetur; necdum (325) corpus gloriosissimi confessoris Christi Arnulfi, quem post multa exinde tempora magnis vitæ et virtutum ibi constat enituisse insignibus, eadem ecclesia Augusto (ut nunc cernitur) tumulo suscepisset. Unde huic loco postea tam propter crebra miracula ejus, quam propter nobilitatem generis ejus nomen inditum, nec præterquam beati ipsius antistitis nomine, ullius alterius sancti apud vulgum ibi notatur memoria. Mansit venerabile pignus per annos circiter viginti et quinque in eodem loco in pace sepultum, spiritu inter præmia æternitatis omni jam temporis mutabilitate subacta ipsi qui vere solus habet immortalitatem, et lucem habitat inaccessibilem, adhærente, vitæque eo vere immortaliter, quo immutabiliter, cum ipso perfructe, cui immortalitati, invisibili soli Deo honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

annos nata erat vivo adhuc patre, quem anno 698 extinctum fuisse diximus. Porro S. Glodesindis ante S. Arnulfum anno circa 640 mortuum decessit, uti auctor paulo infra tradit.

(325) Hic locus aliter apud Labbeum legitur; at Suriana lectio præferenda visa est.

HISTORIA

TRANSLATIONIS SANCTÆ GLODESINDIS

ABBATISSÆ MÊTENSIS,

Auctore Joanne abbate sancti Arnulfi Metensis.

(Apud Mabill., Acta SS. Sæc. V. pag. 435.)

MONITUM.

Tres leguntur in subjecto libello sanctæ Glodesindis corporis translationes: prima sæculo viii facta, anno incerto; altera anno 830 per Drogonem episcopum, in cujus epitaphio istius rei memoriam consignatam lego his versibus:

Iste Glodesindis solemniter ossa levavit,
Condigneque loco condidit eximio.

Ad hanc quæ solemnior fuit alias duas revocare visum est, nempe eam quam sæculo viii factam dixi; et tertiam, quæ anno 951 ab Adalberone episcopo curata est. Omnes sequens libellus commemorat.